

Eva Hoas
Kvalitetscontroller

Utbildningsnämnden 2019-09-11

Revidering av skolvalsregler

Ärende

Revidering av urvalsreglerna inför skolvalet till höstterminen 2020.

Bildningsförvaltningens förslag till beslut

Utbildningsnämnden beslutar att ändra skolvalsreglerna:

- Syskonförtur tas bort.
- Relativ närhetsprincip införs istället för nuvarande närhetsprincip

Bakgrund

Skolval görs en gång per år till förskoleklass och årskurs 7 samt till årskurs 4 för de elever som går på en skola med enbart förskoleklass till årskurs 3. Övriga skolansökningar som byte och inflytt hanteras kontinuerligt och använder samma urvalsregler som skolvalet om det finns flera sökande.

Sammanlagt fem stycken placeringar till förskoleklass överklagades av vårdnadshavare efter skolvalet till läsåret 2019/2020. En rörde ett underårigt barn och kunde hanteras direkt av bildningsförvaltningens tjänstemän. De övriga fyra rörde placering på Kyrkskolan istället för förstahandsvalen Kevingskolan respektive Balderskolan.

Överklagandena avslogs av bildningsförvaltningen med hänvisning till att skolvalsreglerna följts och skickades till förvaltningsrätten för bedömning. Ett överklagande kunde avskrivas då en plats blev ledig på Balderskolan och den överklagande låg som första reserv. Förvaltningsrättens domar för de övriga tre överklagandena gav samtliga vårdnadshavarna rätt.

Bildningsförvaltningen beslöt tillsammans med berörda skolor att inte överklaga förvaltningsrättens domar vilket innebär att förskoleklass på Kevingskolan har 27 elever och förskoleklassen på Balderskolan har 28 elever. Alternativet att göra om skolvalet var inte aktuellt eftersom beslutet från förvaltningsrätten kom först i juni.

Enligt domarna har bildningsförvaltningen inte kunnat visa att de barn som antagits i första hand haft större behov av plats än de som inte kommit in.

Eva Hoas
Kvalitetscontroller

Det innebär att syskonförtur inte kan anses vara ett tillräckligt starkt skäl för placering.

Det finns därför ett behov av att se över och ändra nuvarande skolvalsregler för förskoleklass ur perspektiven syskonförtur samt närhetsprincip.

Bildningsförvaltningens utredning

Syskonförtur som prioritering vid placering

Syskonförtur regleras inte i skollagen utan det är vårdnadshavarens val som gäller om inte det önskemålet medför en annan elevs berättigade krav på placering nära hemmet åsidosätts.¹ Förvaltningsrättens domar medför att syskonförturen inte kan anses vara ett berättigat krav och närhetsprincipen går före. Syskonförturen som prioritering vid placering behöver därför tas bort helt.

Borås kommun genomförde under sommaren en enkät bland kommuner i Sverige angående syskonförtur och de fick 148 svar. Andelen som inte använder syskonförtur var 58%, ca 10% använder syskonförtur med viss begränsning tex yngre barn och avstånd till skola, och 10% använder syskonförtur utan begränsning. Resterande kommuner anger att de bara har en kommunal skola så frågan är inte aktuell.

Den geografiska närheten kopplad till syskonförtur innebär ofta att syskonförturen bara gäller om familjen bor inom ett bestämt avstånd från sökt skola. Det innebär att syskonförturen inte går före närhetsprincipen men att den gäller inom ett begränsat geografiskt område. Danderyd är en avståndsmässigt lite kommun och om syskonförturen skulle villkoras enligt närhetsprincipen skulle det inte ge några effekter gentemot nuvarande regelverk.

Syskonförturen anses vara bra bland de vårdnadshavare i Danderyd som förvaltningen haft kontakt med men närheten till en skola för små barn prioriteras högre.

Bildningsförvaltningen föreslår att syskonförturen tas bort som urvalskriterium vid val till förskoleklass

Närhetsprincipen, absolut eller relativ

Även om syskonförturen tas bort från prioriteringsordningen i Danderyd kommer barn boende nära kommungränsen att riskera att inte få plats på en skola inom rimligt avstånd.

---

¹ Skollagen 2010:800 9 kap 15§

Eva Hoas
Kvalitetscontroller

Regelverket idag är i korthet elev folkbokförd i Danderyd, förstahandsval, syskonförtur (enbart förskoleklass) och närhet – den elev som bor närmast skolan.

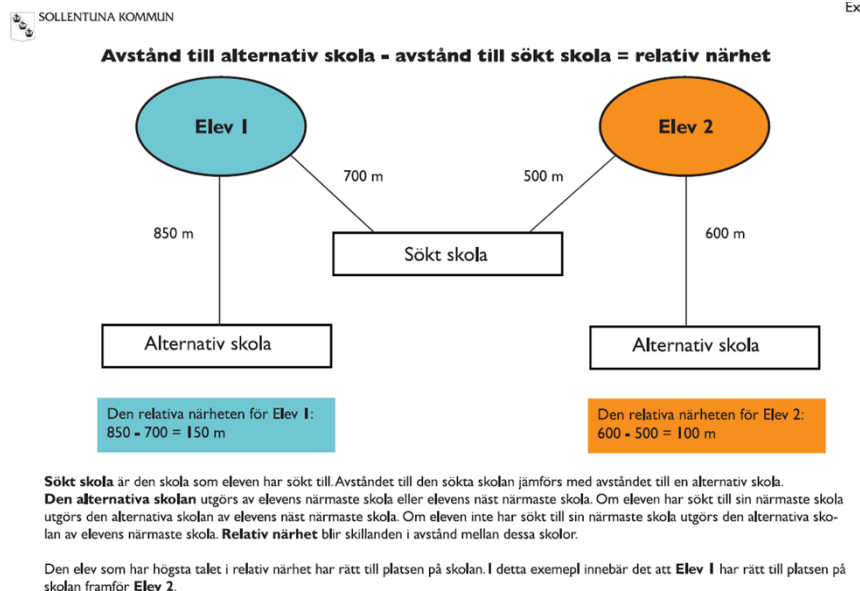
När det finns fler förstahandssökande än platser träder punkt 3 och 4 in. I skolvalsreglerna en formulering för undantag:

”Målsättningen att elev inte ska behöva gå förbi en skola på väg till sin skola avser skolvalen till förskoleklass och till årskurs 4.”

Det undantaget har tidigare använts för att ge plats till barn med mycket långt till sin nästa skola. Sammantaget ger reglerna om att syskonförtur och förstahandsval alltid går först att närheten till skola riskerar att inte tillgodoses.

Många kommuner, bl a grannkommunerna Täby, Sollentuna och Solna, använder den relativa närhetsprincipen.

Absolut närhet är när det är de barn som bor närmast en skola som får plats på skolan oavsett konsekvenser för andra elever. Relativ närhet beräknas alltid i förhållande till de närmaste kommunala skolorna², se bild med exempel från Sollentuna kommun. Mätningen inför antagningen till skolvalsalternativ ett görs i förhållande till den eller de kommunala skolor som ligger närmast det valda förstahandsalternativet och hur de andra eleverna i förstahandsalternativets närområde gör sina val under skolvalsperioden. Detta gäller bara om det finns fler sökande än platser.

² Relativ närhet används inte för antagning till fristående skolor i Danderyd. Varje fristående huvudman beslutar själv om antagningsregler utifrån skollagens regelverk.

Eva Hoas
Kvalitetscontroller

Danderyd är avståndsmässigt en liten kommun. Avståndet fågelvägen mellan de adresser som ligger närmast kommungränser och närmsta skola med förskoleklass är som mest ca 2 km. Med en relativ närhetsprincip kommer inte barn boende nära kommungränsen riskera att inte få plats på en skola inom rimligt avstånd. Två bra exempel är de som bor på Tranholmen eller mot Sollentunagränsen. Om dessa barn inte kommer in på sin närmaste skola, Långängsskolan respektive Balderskolan så blir avståndet till nästa skola klart över 2 km.

Även hur förstahandsvalet styr tilldelning av plats behöver ändras. En elev som inte kommer in på sitt förstahandsval måste konkurrera på samma villkor på sin andrahandsvalsskola som de som sökt den i första hand.

Bildningsförvaltningen föreslår att en relativ närhetsprincip införs i Danderyds kommun som urvalskriterium vid skolval till förskoleklass, årskurs 4 och årskurs 7.

Bildningsförvaltningens yttrande

Bildningsförvaltningen föreslår Utbildningsnämnden att syskonförturen tas bort som urvalskriterium vid val till förskoleklass samt att en relativ närhetsprincip införs i Danderyds kommun som urvalskriterium vid skolval till förskoleklass, årskurs 4 och årskurs 7.

Kent Henningson
T f bildningsdirektör